

NOTAT UTEN OPPFØLGING

Sak: 22/03395-2

Dato: 2022-05-20

Innspill til opptaksutvalget om regelverk for opptak til høyere utdanning

Viser til innspillmøte den 2.mars og epost av 22.mars, der lærestedene fikk anledning til å komme med innspill i etterkant.

Ved Universitetet i Stavanger er vi enig i mange av de innleggene som var på møtet, men vil gjerne komme med enkelte kommentarer til det videre arbeidet med ny forskrift.

Forskriften slik den nå er har høy legitimitet og blir oppfattet som rettferdig og transparent av de fleste interessenter. Vi mener derfor at det ikke er behov for å legge om opptaksreglementet i vesentlig grad, men det finnes stort rom for forenkling, noe som vil komme både søkere, opptaksmedarbeidere, universiteter/høgskole og samfunnet ellers til gode.

Opptaksutvalgets oppdrag er å gi anbefalinger til hvordan departementet skal utforme et regelverk som:

- Er lett å forstå og som oppfattes som rettferdig
- Bidrar til at elever i videregående opplæring og andre kan ta gode og informerte fagvalg og komme raskt i gang med utdanningen
- Bidrar til at ressursene i befolkningen utnyttes best mulig
- Bidrar til forståelse om konkurransen om og fordelingen av studieplasser
- Bidrar til at vi får dekket kompetansebehovene i arbeidslivet og som ikke er til hinder for et mangfoldig og kjønnsbalansert arbeidsliv
- Er effektivt og digitaliseringsvennlig.

Ved Universitetet i Stavanger ber vi om at opptaksutvalget og departementet er forsiktige med å utforme et regelverk som tar på seg å løse for mange av samfunnets utfordringer. Opptaksregelverket skal først og fremst være et verktøy for å sikre et forståelig og rettferdig system for opptak av studenter til ulike studieprogram.

1. Kvalifisering:

I grunnlagsdokumentet fra opptaksutvalget stilles det følgende spørsmål under punktet om kvalifisering:

- ✓ Er det noen av dagens alternative måter å oppnå GSK på, som bør endres eller fases ut?
- ✓ Hva mener dere om å innføre en standardisert kvalifiserende prøve som et supplement eller en erstatning for søkere som ikke har GSK fra videregående opplæring?
- ✓ Kan spesielle opptakskrav erstattes av en form for forberedende år, tilsvarende basår-ordningen i Sverige?
- ✓ Har bruken av spesielle opptakskrav i UH konsekvenser for videregående opplæring?
- ✓ Er det viktig å beholde realkompetansevurdering som en vei inn i UH?

Ved UiS har vi følgende innspill til disse spørsmålene og til temaet kvalifisering:

- Vitnemål fra VGS som gir GSK bør fremdeles være grunnlaget for opptak til høyere utdanning.
- UiS synes også at 23/5-regelen skal gi GSK, men mener det er unødvendig å ha krav om 5 års praksis. Dette kravet fører med seg mye ekstra arbeid, uten at det nødvendigvis fører til mer

kvalifiserte søkere av den grunn. For eksempel vil en søker som kan dokumentere 5 års fulltids praksis være kvalifisert, mens en som bare kan dokumentere 4,5 års er ikke kvalifisert. Det er usannsynlig at det ½ året fører til at søkeren har så mye mer kompetanse. Ved å opprettholde kravet om 5 års praksis, er en nødt til å sette grensen et eller annet sted og det fører til at opptaksmedarbeider må utføre detaljerte undersøkelser av om søkeren fyller dette kravet eller ei. Vi kan ikke se at samfunnet er tjent med at vi bruker mye ressurser på dette arbeidet, ei heller at søkerne er mer kvalifiserte, og foreslår derfor at kravet til praksis tas vekk.

- Ved UiS ønsker vi ikke å innføre en standardisert kvalifiserende prøve som et supplement eller en erstatning for søkere som ikke har GSK fra VGS. Det er Fylkeskommunen sitt ansvar å gi videregående opplæring og forberede elever til høyere utdanning. Vi mener det ikke er hensiktsmessig at universiteter og høyskoler skal overta denne oppgaven.
- UiS ønsker heller ikke å innføre et slags basisår som erstatning for spesielle opptakskrav. Det blir en unødvendig forsinkelse for studentene. I utgangspunktet bør GSK være tilstrekkelig til å være kvalifisert for de fleste utdanninger på universiteter og høyskoler.
- UiS mener også at 1 års bestått høyere utdanning skal kunne gi GSK, men synes også her at kravet om at søkeren har blitt tatt opp til dette studiet under en av unntaksbestemmelsene, er svært rigid. Dersom en søker har gjennomført og bestått høyere utdanning, bør dette automatisk gi GSK.
- Vi ser at det for svært mange studieprogram er nødvendig å ha tilleggskrav i form av spesiell kompetanse, men dette gjør at det er vanskelig for søkerne å orientere seg og de må på et veldig tidlig tidspunkt ta valg som bestemmer hvilke muligheter de har senere i livet. Vi ønsker derfor at like studieprogram har mest mulig like opptakskrav og at dette bestemmes av departementet etter søknad - slik som nå.

2. Rangering:

I grunnlagsdokumentet fra opptaksutvalget stilles det følgende spørsmål under punktet om rangering:

- ✓ Bør hensynet til å få inn unge søkere veie tyngre enn i dag, og hensynet til å gi søkere en mulighet til å forbedre rangeringsposisjonen sin vektet tilsvarende lavere?
- ✓ Bør utvelgelsen av studenter til populære studier skje på en annen måte enn å skille på desimaler på allerede høye poengsummer, for eksempel ved opptaksprøver eller loddtrekning?
- ✓ Er noen av dagens tilleggspoeng et godt uttrykk for kompetanse som er nødvendig i studier eller arbeidslivet?
- ✓ Bør ordningen med å gi alderspoeng, som rangerer eldre søkere foran yngre søkere, videreføres?
- ✓ Hvilke andre mål enn å få inn de best kvalifiserte søkerne bør opptakssystemet ivareta?
- ✓ Er bruk av spesielle kvoter, som for eksempel regionale kvoter eller kjønnskvoter, bedre egnet enn tilleggspoeng for at bestemte søkergrupper skal få tilbud om studieplass?

Ved UiS har vi følgende innspill til disse spørsmålene og til temaet rangering:

- Alderspoeng gir svært mye uttelling og vi ønsker at dette fjernes eller reduseres betraktelig. Alder i seg selv gir ikke nødvendigvis mer kompetanse.

- Tilleggs poeng for høyere utdanning, militæret eller folkehøyskole gir et kunstig høyt karaktersnitt, uten at det nødvendigvis fører til bedre kvalifiserte søkere.
- Vi ser at økt bruk av kvoter kan være et godt virkemiddel for å oppnå balanse i sammensetningen av studenter på enkelte studieprogram. Forutsetningen er da at tilleggs poengene faller vekk.
- Vi ønsker at muligheten for særskilt vurdering tas vekk. Dette er en ordning som i stor grad blir misforstått av søkerne og deres eventuelle hjelpere. Det skaper mye frustrasjon hos søkere og hos saksbehandlere, er svært arbeidskrevende og gir lite uttelling. Det er få som kan dokumentere at de har et høyere faglig nivå enn det karakterene viser. Dette er også tilnærmet umulig å dokumentere.
- Vi ønsker at det vurderes om det er nødvendig å rangere søkere til studier der alle kvalifiserte søkere får tilbud om plass.

3. Organisering:

I grunnlagsdokumentet fra opptaksutvalget stilles det følgende spørsmål under punktet om organisering:

- ✓ Bør vi ha et felles regelverk for opptak til alle typer studier?
- ✓ Er dagens felles regelverk til hinder for hvordan dere ønsker å gjennomføre opptak (spørsmål til universiteter og høyskoler)?
- ✓ Hvem bør bestemme opptaksregler til grunnutdanninger? Hvor mye bør bestemmes nasjonalt og likt for like utdanninger, og hvor mye bør være opp til den enkelte institusjon?
- ✓ Hva er viktigst: å ha et effektivt opptakssystem eller ha muligheten for å ta hensyn til andre kriterier enn karakterer, for eksempel motivasjon eller egnethet?
- ✓ Har dere alternative forslag til tidslinje for opptaket/studiestart?

Ved UiS har vi følgende innspill til disse spørsmålene og til temaet organisering:

- Vi ønsker i størst mulig grad felles regelverk. Det vil være mest oversiktlig for søkerne og mest effektivt i opptaksprosessen.
- I valget mellom effektivt opptaksreglement og opptakssystem som har høy legitimitet blant interessentene eller mulighet for fleksibilitet og større grad av autonomi for det enkelte lærested, så ønsker vi å vektlegge det første.
- Vi ønsker en felles søknadsfrist for alle gruppene, 1.mars. Dette er en frist søkerne er vant med fra VGS. De som ikke er ferdig med sin utdanning vil heller ikke være det 15.april. Saksbehandlingen av allerede kvalifiserte søkere kan begynne tidligere. Alt dette taler for at felles frist bør være 1.mars.
- Mange studieprogram har enten svært lave eller ingen poenggrenser for opptak. Med hovedopptak av kvalifiserte søkere tidlig, og suppleringsopptak av de som kvalifiserer seg samme år som de søker opptak, kan vi ha etterfyllingsopptak etter hver av opptaksrundene (etter svarfrist). Denne måten å organisere opptaket på, kan føre til at vi slipper å etterfylle langt ut i august, samt at vi kan opprette studierett tidligere og saksbehandle søknader om reservert studieplass langt tidligere. Ved en slik organisering vil også det tradisjonelle tidligopptaket falle vekk. Man kan gjerne kalle dette tidlige hovedopptaket for et tidligopptak, men at dette skal gjelde for alle som er kvalifisert innenfor et visst tidspunkt, uten at en må søke om dette og begrunne behovet.

Astrid Birgitte Eggen
prorektor for utdanning

Veslemøy Hagen
utdanningsdirektør

Saksbehandler: Marianne Simonsen, tlf.: 51832710

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer